

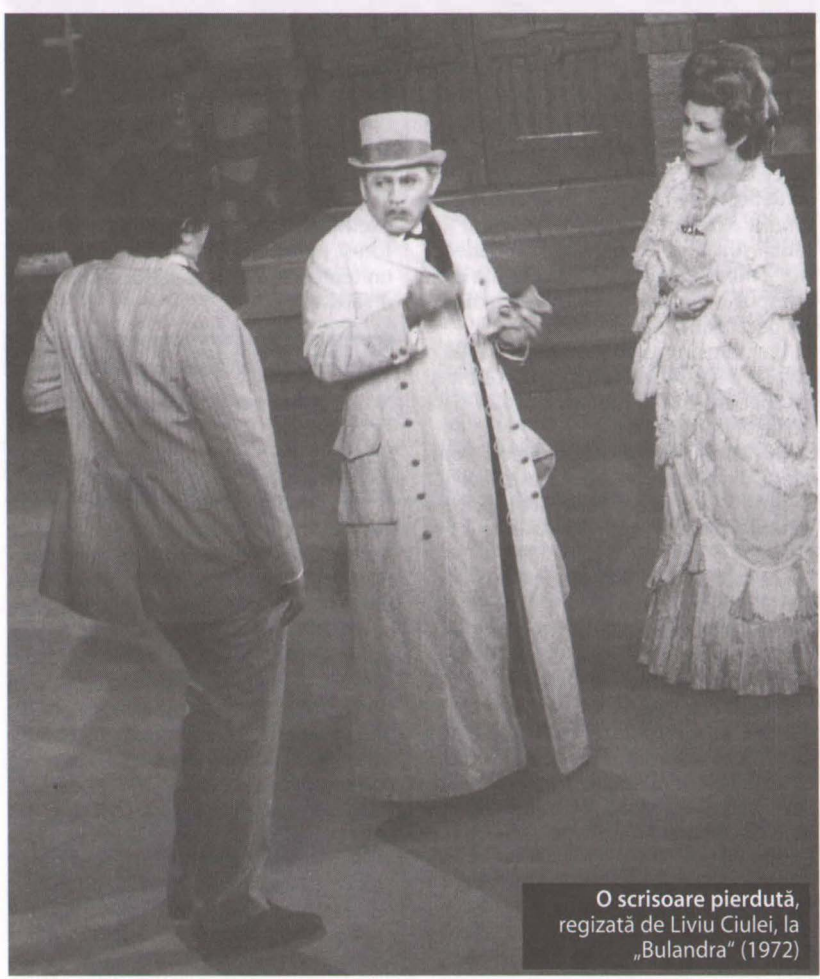
Pallinodie'

De la apariția articolului „Punctul zero al Scrisorii pierdute” („Sce-
na” nr. 14/1999), trăiesc o stare
de alarmă continuă. Tresar la orice tele-
fon, mă sperie orice plic poposit în cutia
poștală, deschid cu îngrijorare orice ziar,
gazetă sau revistă. Au mirosit ceva cum-
va? S-a băgat ori nu de seamă? M-au
prins, Dumnezeu!— ori încă nu m-au
prins? O înțeleg abia acum pe Zoe
Trahanache: „Ce strângere continuă de
inimă! ce frică! ce tortură!... Fiecare per-
soană care-mi iese înaintea, fiecare figură
pe care o văd, fiecare mișcare ce se face
în jurul meu îmi zdrobește toată pu-
terea...” Până la urmă, ce mi-am zis eu?
Cel mai înțelept lucru ar fi să mă denunț
singur. Capul, oricum, n-o să mi-l taie
nimeni (vezi Constituția României, art.
22, alin. 3). Și dacă, în cumpăna judecății
publice, mărturisirea sinceră a vinovatu-
lui nu va izbui să-i șteargă păcatul, va
putea cel puțin să-i ușureze conștiința.
Iată așadar despre ce este vorba.
În finalul articolului „Punctul zero al
Scrisorii pierdute”, pornind de la faptul
că legătura dintre Zoe și Tipătescu
durează de opt ani și că acțiunea come-
diei are loc în 1883, trăgeam următoarea
imprudentă concluzie: „1883 – 8 = 1875.
Ce ne învață istoria mai întâi și-ntâi? Că
într-o frumoasă zi a anului 1875
descindea în capitala unui județ de
munte noul prefect Ștefan Tipătescu. (...)”
În oraș îl așteptau, vestiți din vreme de la
centru («pe sârmă, stimabile... Da, pe
sârmă, ce crezi d-ta?»), Zaharia Tra-
hanache și soția sa Zoe. Și, la drept
vorbind, Joița îl aștepta mai înfrigu-
rat...”. Recitind aceste rânduri la apariția
lor în revistă, brusc în minte mi s-a făcut
lumină, iar în suflet mi-a năvălit întune-
ricul: spuseseam o mare prostie, comi-
sesem o imensă gafă, pe care doar din
modestie n-o numesc monumentală.
Cum, Doamne iartă-mă, să sosească Ti-
pătescu ca prefect în 1875, când la pu-
tere se aflau conservatorii?! Liberalii vor
ajunge la guvern abia în anul următor și
se vor menține timp de 12 ani
(1876–1888). Că legătura dintre Zoe și
Tipătescu datează din 1875 rămâne un
fapt mai presus de îndoială; dar de când
și cu ce treburi poposise Tipătescu în
urbe (dacă nu era chiar de-al locului) nu
știm și nici n-avem de unde. După 1876
însă, adică după instalarea guvernului
Brătianu, se ivește pentru el marea dile-
mă, evocată mai târziu de amicului Traha-

nache: „Credeti d-voastră că ar fi rămas el
prefect aici și nu s-ar fi dus director la
București dacă nu stăruiam eu și cu
Joița... și la dreptul vorbind, Joița a
stăruit mai mult...” Relația Zoe-Tipătescu
dura atunci de cel puțin un an și deveni-
se destul de puternică pentru a-l îndu-
pleca pe Fănică să renunțe la plecarea în
Capitală și să se mulțumească „doar” cu
funcția de prefect. Fusesse totuși pentru
el un sacrificiu, perceput ca atare de elita
locală și scos în relief chiar de cel în cauză
spre a pedepsi ingratitudinea unor
comilitoni: „D-voastră veniți la mine
acasă, la mine, care mi-am sacrificat cari-
era și am rămas între d-voastră, ca să vă
organizez partidul (s.m.) – căci fără mine,
trebuie să mărturisiți că d-voastră n-ați fi
putut niciodată să fiți un partid –
d-voastră veniți la mine acasă să mă

numiți pe față trădător... A! asta nu pot să
v-o permit...” Punctul zero al Scrisorii
pierdute rămâne 1875, cu binevenita
precizare a lui Trahanache: „o jumătate
de an după ce m-am însurat a doua oa-
ră”. Momentul ales de destin spre a-i
apropia pe Zoe și Tipătescu este acela în
care tână femeie sorbise din cupa ma-
trimoniului exact atât cât trebuia spre a
se deschide unor noi aspirații...
Nădăjduiesc, după cele așternute mai
sus, să pot beneficia de clemența judecă-
torilor: vina mărturisită e pe jumătate ier-
tată. Dar în aceeași clipă în care partea
bună a conștiinței mele își regăsește
liniștea, partea rea îmi șoptește perfid la
ureche: vina nemărturisită putea trece
neobservată!

Ștefan Cazimir

O scrisoare pierdută,
regizată de Liviu Ciulei, la
„Bulandra” (1972)